

УДК 657

JEL Classification M 410

Шарапа Ольга

к.е.н., старший викладач кафедри обліку та оподаткування
Київського національного торговельно-економічного університету
м. Київ, Україна
E-mail: 4190486@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація

Вступ. Нині зростає частка кредиторської заборгованості в структурі пасивів підприємств. Тому проблема достовірного обліку кредиторської заборгованості та її економічного аналізу потребує окремого дослідження. У зв'язку із загостренням проблеми неплатежів, управління кредиторською заборгованістю підприємства стає одним з найскладніших завдань бухгалтерського обліку.

Методи. Достовірність та обґрунтованість дослідження забезпечило використання методів логічного узагальнення, порівняльного аналізу, наукової абстракції.

Результати. Встановлено, що належне облікове забезпечення розрахунків з кредиторами сприяє своєчасним розрахункам з контрагентами протягом обумовленого договором строку і покращенню фінансового стану підприємства, а, отже, має важливе значення у виробничо-комерційній діяльності підприємства. Доведено, що для виробничо-торговельного підприємства набуває особливого значення систематичний аналіз кредиторської заборгованості підприємства з метою ефективного управління його оборотним капіталом та запобігання виникненню кризових ситуацій.

Внаслідок впровадження на підприємстві документу «Реєстр рахунків до сплати» забезпечується деталізація обліку і аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками. Це дає змогу оперативно слідкувати за станом сплати рахунків постачальників – термінами прострочення платежів, часткою виконаних зобов'язань перед постачальниками тощо. Використання запропонованого документу на ТОВ «РОССТОКК» забезпечить підвищення ефективності розрахунків з постачальниками і підрядниками, що становить лівову частку в загальній структурі кредиторської заборгованості підприємства.

Перспективи. Проведене дослідження підтверджує думки деяких вчених стосовно необхідності застосування деталізованої системи обліку кредиторської заборгованості з метою її подальшого аналізу та прийняття ефективних управлінських рішень.

Ключові слова: кредиторська заборгованість, підприємство, облік, аналіз, звітність, баланс.

Вступ. В ринкових умовах господарювання взаємозв'язки між підприємствами здебільшого характеризуються грошовими розрахунками. Під час господарської діяльності у підприємств виникають розрахункові відносини з іншими учасниками ринку. Ці взаємозв'язки базуються на застосуванні грошей у їх функціях – засобів обігу і платежу. При цьому підприємство водночас є постачальником для одних і покупцем для інших. Саме для нормального функціонування всіх ділянок господарства необхідно володіти достовірною інформацією про фінансовий стан підприємства, зокрема про кредиторську заборгованість.

Економічні суб'єкти самостійно обирають ринки збуту продукції, постачальників і підрядників, джерела фінансування, а тому повинні приділяти особливу увагу розрахункам з контрагентами. У зв'язку з сучасною кризою неплатежів облік та аналіз кредиторської заборгованості набуває особливого значення. Проблема удосконалення обліку та аналізу кредиторської заборгованості підтверджується збільшенням її частки у складі пасивів підприємств. Причиною цього можуть бути невиконання фінансових зобов'язань перед контрагентами й погіршення платоспроможності. Правильна організація обліку кредиторської заборгованості, насамперед, має сприяти недопущенню прострочення термінів платежу і погіршення ділових відносин з кредиторами.

Нині значна частина вітчизняних підприємств перебувають на межі фінансової кризи. Серед основних причин виникнення такої ситуації – нестабільне економічне становище держави, низький рівень менеджменту підприємств, нездатність керівників підприємств своєчасно і ефективно управляти оборотними активами. За таких обставин невпинно зростає кількість підприємств, що мають кредиторську заборгованість. Крім того, посилюється значення ефективного управління кредиторською заборгованістю, вчасного її повернення та попередження виникнення безнадійних боргів [1].

Необхідною умовою підтримки достатнього рівня ліквідності та платоспроможності підприємств є уміле й ефективно управління кредиторською заборгованістю, що необхідно і при формуванні іміджу надійного партнера, і для забезпечення ефективної поточної діяльності підприємства.

Значну частку в складі джерел підприємства становлять позикові кошти, у т.ч. й кредиторська заборгованість. Зауважимо, що залучення позикових засобів останнім часом спрямоване не на розвиток виробництва, а на зменшення власних зобов'язань перед іншими кредиторами. Існує думка, що підприємство, яке користується в процесі господарської діяльності лише власним капіталом, має максимальну стійкість. Це означає, що достовірність даних щодо стану кредиторської заборгованості необхідна для забезпечення достовірності фінансової звітності в цілому.

У зв'язку із загостренням проблеми неплатежів, управління кредиторською заборгованістю підприємства стає одним з найскладніших завдань бухгалтерського обліку. Суб'єкти господарювання насамперед розв'язують власні проблеми, а вже потім виконують фінансові зобов'язання перед кредиторами. Можливість часткового ухилення від розрахунків за борговими зобов'язаннями дають прогалини законодавчої бази [2].

За даними Державної служби статистики України, кредиторська заборгованість становить суттєву частку поточних зобов'язань вітчизняних підприємств. Так, в цілому по Україні цей показник становить від 30 до 65 %, тоді як на підприємствах оптової торгівлі, до яких належить досліджуване підприємство – в 57 % [3]. Тому дослідження в сфері структури і динаміки кредиторської заборгованості на підприємствах є особливо актуальними. Особливо це стосується підприємств, які займаються міжнародною діяльністю і мають закордонних інвесторів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань обліку та аналізу кредиторської заборгованості підприємства присвятили свої праці вітчизняні та зарубіжні науковці. Так, С.В. Зеленко, В.С. Муковіз, Г.О. Партин, В.В. Сопко приділяють значну увагу теоретичним засадам обліку кредиторської заборгованості, зокрема питанню її тлумачення. Інші вчені, серед яких О.М. Попазова, Ю.С. Цал-Цалко – зосередили свої дослідження в сфері проблем класифікації кредиторської заборгованості. Проте, не зважаючи на підвищений науковий інтерес до проблем обліку, контролю та аналізу кредиторської заборгованості та значну кількість наукових розробок у цьому напрямі, досі немає комплексного підходу до їх вирішення.

Метою статті є аналіз стану та методів управління кредиторською заборгованістю підприємств, визначення напрямів підвищення потенціалу підприємств.

Методологія дослідження. Інформаційними джерелами дослідження слугували законодавчо-нормативні акти Верховної Ради та Кабінету Міністрів України, офіційні дані Державної служби статистики України, одержані в результаті особистих досліджень матеріали підприємств, аналітично-оглядові й науково-методичні публікації із зазначеної проблеми. Для вирішення поставлених завдань і досягнення мети дослідження використано сукупність економічних методів та методик.

Достовірність та обґрунтованість дослідження забезпечило використання методів логічного узагальнення (при встановленні організаційних та економічних засад аналізу кредиторської заборгованості), порівняльного аналізу (при узагальненні показників кредиторської заборгованості), наукової абстракції (при проведенні класифікації кредиторської заборгованості, вивченні факторів

впливу на обсяг кредиторської заборгованості).

Результати. Нині облікове забезпечення розрахунків з кредиторами сприяє своєчасним розрахункам з контрагентами протягом обумовленого договором строку і покращенню фінансового стану підприємства, а, отже, має важливе значення у виробничо-комерційній діяльності підприємства [4]. З розвитком ринкових відносин зросла міра відповідальності та самостійності підприємств у прийнятті управлінських рішень стосовно забезпечення ефективності розрахунків з контрагентами.

Збільшення або зменшення обсягу кредиторської заборгованості призводить до зміни фінансового стану підприємства. Тому виникає потреба в проведенні моніторингу й аналізу стану розрахунків. Особливо важливим для виробничо-торговельного підприємства є систематичний аналіз кредиторської заборгованості підприємства з метою ефективного управління його оборотним капіталом та запобігання виникненню кризових ситуацій. Науковці [5, с. 108] розробили спеціальну методiku аналізу зобов'язань, основним завданням якої стало виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та запобігання його банкрутству (рис. 1).

Значну частку в складі джерел коштів підприємства становлять позикові кошти, у т. ч. й кредиторська заборгованість. Тому необхідно вивчати й аналізувати її склад та структуру, після чого проводити порівняльний аналіз із дебіторською заборгованістю.

До поточної кредиторської заборгованості належить заборгованість перед постачальниками за одержані від них товарно-матеріальні цінності, заборгованість перед бюджетом за податками і платежами, заборгованість перед працівниками з оплати праці, заборгованість за авансами покупців у рахунок майбутніх відвантажень та ін. Залежно від умов виникнення розрізняють допустиму і невинуватну кредиторську заборгованість.

Допустимою вважають заборгованість перед постачальниками за акцептованими платіжними вимогами, непрострочену заборгованість перед бюджетом, позабюджетними платежами, зі страхування та інших поточних зобов'язань. Невинуватна кредиторська заборгованість охоплює усі види простроченої заборгованості підприємства перед постачальниками, банківськими установами, бюджетом, засновниками та іншими учасниками господарських відносин. Така заборгованість часто виникає внаслідок скрутного фінансового стану, коли відсутній достатній обсяг коштів для платежів. Також вона може виникати через несвоєчасне оформлення і подання розрахунково-платіжних документів, допущені помилки у розрахунках.

Своєчасні розрахунки за своїми зобов'язаннями є обов'язковими для підприємств. В разі несвоєчасних розрахунків вони повинні сплачувати штрафи та неустойки. Однак практика показує, що можливість уникнути майнової відповідальності за невиконання власних договірних зобов'язань дає змогу підприємствам ухилятися від взаєморозрахунків з партнерами. Несвоєчасність платежів стає причиною фінансових труднощів у підприємств-кредиторів та чинить негативний вплив на їх господарську діяльність, а відтак і на економіку держави загалом.

За умов кризового стану економіки частка кредиторської заборгованості у джерелах формування майна вітчизняних виробничо-торговельних підприємств суттєво зростає. Внаслідок цього зростає їх фінансова залежність від позичальників. Тому в ході аналізу фінансового стану підприємства кредиторській заборгованості повинна приділятися належна увага.

Аналіз кредиторської заборгованості підприємства дає змогу:

- визначити зміну розміру боргових зобов'язань підприємства у порівнянні із початком року або іншого досліджуваного періоду;
- обчислити оптимальне співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості;
- визначити та оцінити ризик кредиторської заборгованості, її вплив на фінансовий стан підприємства, встановити допустимий рівень цього ризику та заходи щодо його зниження;
- знайти раціональне співвідношення між розміром кредиторської заборгованості і обсягом продажів, встановити доцільність збільшення реалізації продукції, товарів і послуг в кредит, визначити межі цінових знижок для прискорення оплати виставлених рахунків;
- прогнозувати стан боргових зобов'язань підприємства протягом поточного року, що дасть

зможу поліпшити фінансові результати його діяльності [6].

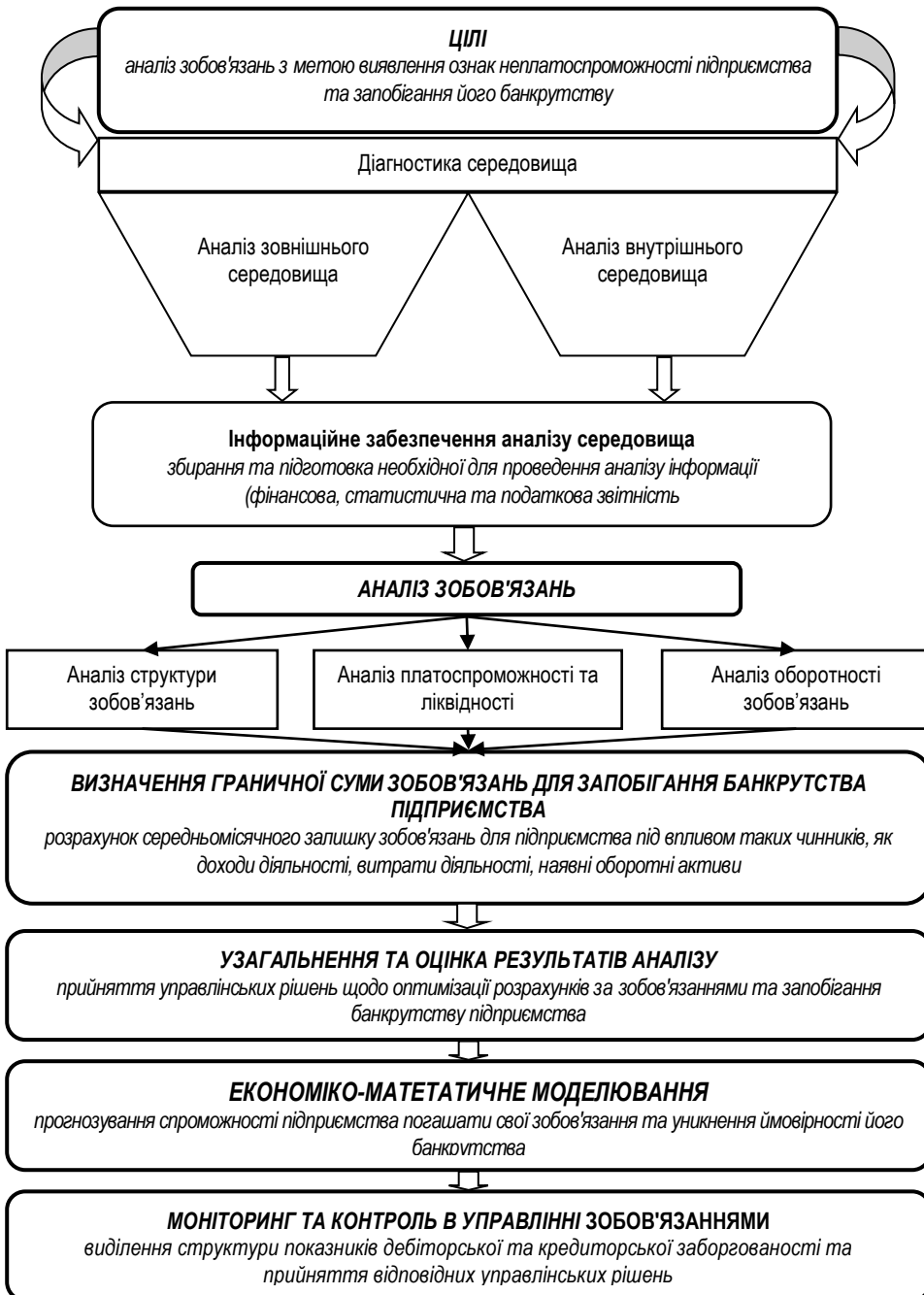

Рис. 1. Методика аналізу зобов'язань

Джерело: [5, с. 108.]

Послідовність аналізу кредиторської та дебіторської заборгованості однакова. Її вивчають загалом, а також за окремими видами та кредиторами. За даними балансу й аналітичного обліку розрахунків з кредиторами виявляють зміни в обсязі та складі кредиторської заборгованості, реальність і характер боргів, час і причини їх виникнення. Особливу увагу варто приділяти простроченій кредиторській заборгованості.

Аналіз кредиторської заборгованості починають з дослідження її складу та структури за даними Форми 1 «Баланс». Потім розраховують частку кожного виду кредиторської заборгованості в її загальній сумі. Такі показники обчислюють за планом і фактично, а при їх порівнянні визначають відхилення в структурі кредиторської заборгованості, встановлюють причини змін окремих її елементів і розробляють заходи щодо врегулювання заборгованості, особливо тих її складників, які негативно впливають на діяльність підприємства.

Джерелом інформації для здійснення аналізу кредиторської заборгованості слугують третій і четвертий розділи пасиву балансу підприємства.

У процесі аналізу оцінюється структура кредиторської заборгованості (тобто частка окремих статей у загальному розмірі кредиторської заборгованості). Згідно з організаційно-методичною моделлю аналізу кредиторської заборгованості підприємства на першому етапі визначають склад та структуру кредиторської заборгованості, здійснюють аналіз відхилень та тенденцій в змінах статей кредиторської заборгованості за декілька років.

Структуру кредиторської заборгованості ТОВ «РОССТОКК» (вид діяльності – виробництво і реалізація виробів з харчового пластику) наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Структура кредиторської заборгованості ТОВ «РОССТОКК» за 2011–2015 рр., %

Показник	Роки*				
	2011	2012	2013	2014	2015
Короткострокові кредити банків	0,0	0,0	0,0	4,4	0,0
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	99,3	99,2	99,8	95,1	99,5
Інші поточні зобов'язання	0,7	0,8	0,2	0,5	0,5
Всього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* на кінець року

Джерело: розраховано автором за даними підприємства.

Дані таблиці 1 свідчать про те, що склад та структура кредиторської заборгованості за останні 5 років не мають яскраво виражених тенденцій до змін. В 2014 році підприємство користувалося короткостроковим кредитом банку на суму 500 тис. грн або 4,4 % поточних зобов'язань. Розрахунки за ним здійснені вчасно, тому в звітності 2015 року цей показник відсутній. Це позитивно характеризує платіжну дисципліну підприємства.

Найбільшу частку в структурі поточних зобов'язань досліджуваного підприємства становить кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги. Абсолютне значення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги протягом 2011–2015 років зросло з 2303,3 до 8675,2 тис. грн. Проте відносні значення цього показника залишаються майже незмінними – близько 99 %. Відповідно й сума інших поточних зобов'язань коливається незначно. Загальна сума кредиторської заборгованості підприємства за період з 2011 по 2015 рр. зросла на 6400,2 тис. грн.

Наступний етап аналізу кредиторської заборгованості полягає у порівнянні її суми на початок та кінець звітного періоду. Особливу увагу на цьому етапі приділяють виявленню наявності простроченої кредиторської заборгованості, існування якої спричиняє відповідні фінансові санкції до підприємства.

Насамперед, потрібно обстежити достовірність інформації стосовно видів та строків кредиторської заборгованості. Для цього використовують пряме підтвердження контрагентів (акти звірки), вивчають контракти і договори, проводять особисті бесіди з працівниками, які володіють інформацією щодо боргів і зобов'язань підприємства.

Під час здійснення аналізу слід оцінити умови заборгованості, звернути увагу на строки, обмеження використання ресурсів, можливості залучення додаткових джерел фінансування. Зазвичай, основною причиною змін структури кредиторської заборгованості є взаємні неплатежі. Це доводить порівняльний аналіз кредиторської та дебіторської заборгованості.

Аналіз кредиторської заборгованості варто проводити за даними бухгалтерської звітності підприємств, а також за даними аналітичного обліку розрахунків із кредиторами. Його потрібно здійснювати в певній послідовності та починати з оцінювання обсягу і динаміки кредиторської заборгованості загалом і за видами. Зазначимо, що визначити кількісний вплив зміни кредиторської заборгованості на фінансовий стан підприємства достатньо складно. Зростання кредиторської заборгованості не можна однозначно оцінювати негативно як збільшення боргів із боку підприємства перед кредиторами, погашення яких спричиняє відтік ресурсів, погіршення фінансового стану підприємства.

Наголосимо, що кредиторська заборгованість – це альтернатива короткотермінового фінансування діяльності підприємства, причому досить вигідна, оскільки невиконана короткотермінова кредиторська заборгованість – це джерело безвідсоткового боргового фінансування. Важливим напрямом аналізу кредиторської заборгованості є вивчення її складу і структури. При цьому найбільший інтерес становить оцінювання динаміки і структури кредиторської заборгованості в загальній сумі та в розрізі кредиторів. Н.Д. Міщенко та А.І Міщук вважають, що цей етап аналізу потрібно доповнити оцінкою структури термінової і простроченої кредиторської заборгованості із застосуванням динамічних рядів [7].

Кількісний та якісний стан кредиторської заборгованості на підприємстві характеризують такі показники.

1. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (O_k) за період визначають за формулою

$$O_k = \frac{З}{K_c}, \quad (1)$$

де: $З$ – сума закупівель; K_c – середня кредиторська заборгованість.

2. Період погашення кредиторської заборгованості (Π_k) можна виразити виразом виду

$$\Pi_k = \frac{360 \text{ днів}}{O_k}, \quad (2)$$

3. Коефіцієнт завантаження (K_3) визначається за формулою

$$K_3 = \frac{K_c}{B}, \quad (3)$$

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості характеризує залучені кошти, які підлягають поверненню і свідчить про розширення або зменшення комерційного кредиту, надаваного підприємству. Його зростання означає збільшення швидкості оплати заборгованості підприємством, зниження – зростання покупок у кредит. Показники оборотності кредиторської заборгованості ТОВ «РОССТОКК», розраховані за формулою (1), наведено в табл. 2.

Таблиця 2 показує, що коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості досліджуваного підприємства постійно зменшується. Це свідчить про збільшення обсягів розрахунків у кредит, що, в свою чергу, може сигналізувати про зниження ефективності управління підприємством.

Обернемим до коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості є коефіцієнт завантаження, який показує частку кредиторської заборгованості, що припадає на кожну грошову одиницю реалізованої продукції. За результатами наших розрахунків за формулою (3) на досліджуваному підприємстві цей показник коливається від 0,09 до 1,74 (табл. 3).

Спостерігаємо стале зростання коефіцієнта завантаження. Це свідчить про постійне збільшення обсягу залучених коштів по відношенню до вартості реалізованої продукції.

Таблиця 2

**Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості
ТОВ «РОССТОКК» за 2011–2015 рр.**

Рік	Виручка від реалізації, тис. грн	Кредиторська заборгованість на початок року, тис. грн	Кредиторська заборгованість на кінець року, тис. грн	Середня кредиторська заборгованість, тис. грн	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості
2011	18131,50	974,40	2319,1	1646,75	11,0
2012	19149,00	2319,1	1776,80	2047,95	9,4
2013	9564,10	1776,80	8231,90	5004,35	1,9
2014	5985,10	8231,90	11340,10	9786,00	0,6
2015	5761,80	11340,10	8719,30	10029,70	0,6

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «РОССТОКК» за відповідні роки

Таблиця 3

Коефіцієнт завантаження кредиторської заборгованості ТОВ «РОССТОКК» за 2011–2015 рр.

Рік	Виручка від реалізації, тис. грн	Середня кредиторська заборгованість, тис. грн	Коефіцієнт завантаження кредиторської заборгованості
2011	18131,50	1646,75	0,09
2012	19149,00	2047,95	0,11
2013	9564,10	5004,35	0,52
2014	5985,10	9786,00	1,64
2015	5761,80	10029,70	1,74

Джерело: розраховано автором за даними підприємства.

За формулою (2) розраховуємо період погашення кредиторської заборгованості досліджуваного підприємства (табл. 4).

Таблиця 4

**Розрахунок періоду погашення кредиторської заборгованості
ТОВ «РОССТОКК» за 2011–2015 рр.**

Показник	Роки				
	2011	2012	2013	2014	2015
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	11,0	9,4	1,9	0,6	0,6
Період погашення кредиторської заборгованості	32,7	38,3	189,5	600,0	600,0

Джерело: розраховано автором за даними підприємства.

Таблиця 4 свідчить про те, що найкраща ситуація з тривалістю погашення кредиторської заборгованості спостерігалася у 2011–2012 рр., коли період погашення становив близько 40 днів. В 2013 р. цей показник становив вже 189,5, тобто майже у 5 разів більше за два попередні роки. Це вказує на значне збільшення проміжку часу, протягом якого відбуваються розрахунки за зобов'язаннями підприємства. У 2014–2015 рр. період погашення кредиторської заборгованості досяг 600 днів. Перш ніж давати оцінку такому стану, потрібно з'ясувати чи передбачено договірними відносинами такі строки повернення коштів постачальникам. Якщо так, то такий тривалий строк погашення кредиторської заборгованості не викликає занепокоєння. У протилежному випадку це загрожує діловій репутації підприємства, судовими процесами і навіть банкрутством.

Ю. С. Цал-Цалко [8] зазначає, що важливим джерелом формування капіталу підприємства є позичкові джерела кредитних установ на як на довгостроковій, так і на короткостроковій основі. Довгострокові кредити підприємства залучають для формування необоротних активів, а короткострокові – на покриття тимчасового дефіциту об'єктів оборотних засобів. У процесі

економічного аналізу стану позичкових джерел пасивів здійснюються дослідження наступних показників:

- величини залучених джерел пасивів з кредитних установ за абсолютними і відносними показниками в порівнянні з власним капіталом та іншими джерелами;
- дотримання планових строків погашення кредитів;
- рівня процентної ставки та її зміни;
- цільового використання позичкових коштів;
- заставних ризиків позичальника і третіх осіб, які гарантують повернення позик;
- ефективність вкладення пасивів з позичкових джерел в активи підприємства.

Джерелом формування поточних зобов'язань підприємства є комерційний кредит за окремими різновидами (табл. 5).

Таблиця 5

Характеристика пасивів за джерелами формування поточних зобов'язань підприємства

Джерела поточних зобов'язань	Механізм формування активів підприємства
Заборгованість постачальникам	Поставка активів з відстроченням платежу
Авансові платежі покупців	Одержання активів під поставку об'єктів підприємницької діяльності
Заборгованість найманим працівникам	Формування активів в рахунок заборгованості щодо нарахованого доходу
Заборгованість за розрахунками з бюджетом	Відстрочення стягнення активів за наявні об'єкти оподаткування
Заборгованість щодо платежів до цільових фондів	Відстрочення стягнення активів за здійснені нарахування до соціальних фондів

Джерело: [8]

Фахівці пропонують різні підходи до удосконалення обліку й аналізу кредиторської заборгованості. Так, Г.В. Власюк радить створити таблицю, в якій буде видно заборгованість перед кожним постачальником за договорами, термінами погашення заборгованості за графіком та фактично. Це дасть можливість визначити дотримання термінів постачання товарно-матеріальних цінностей і своєчасність розрахунків за кожною операцією [9].

Т.І. Тесленко пропонує використовувати методику аналізу поточних зобов'язань, яка полягає у вивченні їх структури, оборотності, ступеня платоспроможності та ліквідності підприємства. Ці показники розраховують на підставі даних фінансової звітності з урахуванням таких чинників як доходи, витрати діяльності, оборотні активи підприємства. Такий аналіз здійснюють з метою встановлення рівня платоспроможності підприємства та запобігання його банкрутству [10].

На думку І.Я. Омецінської, облік і аналіз кредиторської заборгованості підприємства доцільно удосконалити шляхом класифікації його боргів за терміном погашення: до трьох місяців; від трьох до шести місяців; понад шість місяців [11].

Авторська пропозиція стосовно удосконалення обліку і аналізу розрахунків з постачальниками та підрядниками полягає у створенні документу «Реєстр рахунків до сплати» (табл. 6), де вказано рахунки постачальників та терміни їх сплати, кінцеве сальдо за кожним рахунком. Зведений «Реєстр рахунків до сплати» показує реєстр рахунків за кожним постачальником і підрядником та має інформацію про те, за що платити підприємство, які строки оплати та відображає залишок за кожним рахунком на кінець дня і має накопичувальну інформацію на кінець місяця. Цей документ дає змогу контролювати кредиторську заборгованість за кожним конкретним рахунком від постачальника та підрядника.

Заповнення даного документу на досліджуваному підприємстві дало змогу керівництву оперативного слідкувати за станом сплати рахунків постачальників – термінами прострочення платежів, часткою виконаних зобов'язань перед постачальниками тощо. Отже, використання запропонованого документу на ТОВ «РОССТОКК» забезпечить підвищення ефективності

розрахунків з постачальниками і підрядниками, що становить лівову частку в загальній структурі кредиторської заборгованості підприємства.

Таблиця 6

Реєстр рахунків до сплати ТОВ «РОССТОКК» на 30.11.2016 р.

№ з/п	Назва постачальника	№ рахунку-фактури	Дата рахунку-фактури	Сума рахунку-фактури	Номенклатура	Термін сплати	Сплачено за рахунком-фактурою	Заборгованість за рахунком-фактурою
1	ТОВ «Еко Планета»	38	25.05.2016	40500,00	Пластик білий харчовий	25.09.2016	0	0
2	ПАТ «Київенерго»	142-5	05.08.2016	5800,00	Постачання електроенергії	15.08.2016	0	5800,00
3	ТОВ «Чиста вода»	5434	10.08.2016	250,00	Вода питна	20.08.2016	150,00	100,00
4	ТОВ «Альфа-Пласт»	125	15.08.2016	36800,00	Запасні частини до виробничої лінії	15.09.2016	0	0
5	ФОП «Ільєнко П.П.» (приватний нотаріус)	14	17.07.2016	2000,00	Нотаріальне посвідчення договору	17.07.2016	2000,00	0
6	ТОВ «Софт»	67/2	12.02.2016	6000,00	Комплектуючі	22.02.2016	1000,00	5000,00
7	ТОВ «Епіцентр-К»	3424/12	23.08.2016	5420,00	Меблі офісні	12.09.2016	2710,00	2710,00
Всього				96770,00	-	-	5860,00	13610,00

Джерело: складено автором за даними підприємства.

Висновки і перспективи. Таким чином, з метою досягнення сталого розвитку підприємства необхідно застосовувати постійний моніторинг, сучасні методи оцінки, а також впровадити чітку організацію управління його кредиторською заборгованістю. Пропонуємо удосконалювати систему управління кредиторською заборгованістю на підприємстві через виокремлення основних понять і процедур системи управління кредиторською заборгованістю. Крім того, необхідно своєчасно виявляти існуючі проблеми формування та контролю кредиторської заборгованості на підприємстві. Вважаємо ефективним формування моделі управління кредиторською заборгованістю з урахуванням особливостей галузі та підприємства. Також доцільно адаптувати документообіг до обраної інформаційної системи, розподіляти відповідальність за формування кредиторської заборгованості та створення механізму мотивації і стимулювання її зниження.

Список використаних джерел

1. Попазова О. В. Тенденції змін дебіторської та кредиторської заборгованостей на підприємствах України. *Агроевіт*. 2013. №7. С. 40–44.
2. Зеленко С.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю за товари, роботи, послуги. *Економічні науки*. 2014. № 11 (41). С. 65–71.
3. Поточні зобов'язання і забезпечення за видами економічної діяльності станом на 31 грудня 2015 року. Статистична інформація. К. 2016. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/fin/pz/pz_ed/pz_ed_u/pz_ed_3_15_u.htm.
4. Сопко В.В., Муковіз В.С., Шарапа О.М. Особливості визначення та регулювання обліку кредиторської заборгованості. Глобалізаційні виклики розвитку національних економік. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 19–20 жовтня 2016 р.). К. : КНТЕУ. 2016. С. 635–647.
5. Гарасим П.М., Гарасим М.П., Лобод Н.О. Структурна динаміка зобов'язань підприємства як класична обліково-аналітична парадигма. *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»*. Вип. 11(41). Ч. 2. 2014. С. 102–110
6. Булат Г.В., Булка І.В. Вплив кредиторської заборгованості на фінансовий стан підприємств та проблеми її оптимізації. *Молодий вчений*. 2014. №7(10). С. 56–58.
7. Міщенко Н.Д., Міщук А.І. Кредиторська заборгованість торговельного підприємства: проблеми оцінки та управління. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.3. С. 292–295.
8. Цал-Цалко Ю. С. Економічний аналіз пасивів в системі управління підприємством. *Вісник ЖДТУ*.

Серія: Економічні науки. 2012. № 4 (62). С. 199–201.

9. Власюк Г. В. Шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками. *Держава та регіони*. 2009. № 5. С. 40–44.

10. Тесленко Т. І. Облік і аналіз поточних зобов'язань : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)». Київ, 2009. 21 с.

11. Омецінська І. Я. Проблеми відображення зобов'язань на рахунках бухгалтерського обліку. Обліково-аналітичні системи: глобальний і національний аспекти : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (16–17 травня 2012 р., Полтава). РВЦ ПУСКУ, 2012. Ч. 1. С. 238–240.

Sharapa Olga

Ph.D. in Economics, Senior Instructor Department of Accounting and Taxation

Kyiv National University of Trade and Economics

Kyiv, Ukraine

E-mail: 4190486@gmail.com

ECONOMIC ANALYSIS PECULIARITIES of PAYABLES

Abstract

Introduction. Share of payables in the structure of enterprise liabilities is actively growing today. Therefore the problem of credible accounts payable and its economic analysis require a separate study. Due to the growing problem of non-payment, one of the most difficult tasks of accounting becomes management of company's payable. Management and accounts payable research, identification of potential improvement areas of enterprise.

Methods. Studies reliability and validity provided the use of logic generalisation methods of comparative analysis and scientific abstraction.

Results. It is established, that the appropriate accounting software facilitates for on time payments to creditors and contractors according to estimated contract dates improving the financial condition of the enterprise and, therefore, is essential for industrial and commercial activities of the enterprise.

It is also proved that for industrial and commercial enterprise systematic analysis of enterprise payable is particularly important to effectively manage its working capital and prevent the emergence of crisis situations.

Detailed account and payments analysis to suppliers and contractors is provided as a result of the enterprise document introduction "Accounts payable register". This enables effectively to monitor status of accounts payable - in terms of late payments, partly commitments made to suppliers and others. Using proposed document at «ROSSTOKK" LTD will improve the efficiency of payments to suppliers and contractors, representing the lion's share in total payables of the enterprise.

Discussion. The study confirms the opinion of some scientists regarding a need for detailed accounts payable system in purpose of further analysis and making effective management decisions.

Keywords: accounts payable, enterprise, accounting, analysis, reporting and balance.

References

1. Popazova A. V. (2013). Trends receivables and payables in the Ukraine. *Agrosvit*, 7, 40-44.
2. Zelenko S. (2014). Accounting and analytical maintenance of accounts payable for goods, works, services. *Economics*, 11 (41), 65-71.
3. Current liabilities and provision of economic activity as of December 31, 2015. State Statistics Committee of Ukraine. Retrieved from : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/fin/pz/pz_ed/pz_ed_u/pz_ed_3_15_u.htm
4. Sopko, V. V., Sharapa, O. M., & Mukoviz V. S. (2016). Features of definition and regulation of accounts payable. *Globalization challenges of national economies. Proceedings of the international scientific conference* (Kyiv, 19-20 October 2016), 635-647.
5. Garasym, P. M., Garasym, M. P., Loboda, N. O. (2014). Structural dynamics liabilities of the enterprise as a classic accounting and analytical paradigm. *Economics. Series "Accounting and Finance"*, 11 (41), Part 2, 102-110.
6. Bulat, G. V., Roll, I. V. (2014). Impact payable on the financial standing of the problem and its

optimization. *The young scientist*, 7 (10), 56-58.

7. Mishchenko, N. D., & Mishchuk, A. I. (2012). Payable Enterprises: problem assessment and management. *Scientific Herald NLTU Ukraine*, 22.3, 292-295.

8. Tsal-Tsalko Y. S. (2012). Economic analysis in liabilities enterprise management system. *Bulletin ZSTU. Series: Economics*, 4 (62), 199-201.

9. Vlasyuk, G. V. (2009). Ways of improving accounting of payments to suppliers. *Countries and regions*, 5, 40-44.

10. Teslenko, T. I. (2009). *Oblik i analiz potochnykh zobov'yazan'* [Accounting and analysis of current liabilities] (Unpublished doctoral dissertation). KNEU, Kyiv.

11. Ometsinska, I. (2012). *Problems display liabilities on accounts*. Accounting and analytical systems: global and national aspects: materials of the International Scientific Conference, 16-17 May 2012, Poltava, P. 238-240.

